

De tweede jeugd van Martijn Reuser bij NAC Breda

Psychologie als paardenmiddel

Het was de zomer van 2007 en Martijn Reuser had genoeg van de voetballerij. Allerlei frustraties vochten bij hem om voorrang, zijn geest was moe en zijn lichaam onwillig. Tótdat hij zich liet behandelen door een therapeut. Nu speelt hij op zijn 33ste als herboren bij NAC Breda. Over de opvallende ontwikkeling van een legozer met een klein hartje.

TEKST: GEERT-JAN JAKOBS

Fen waterig zonnefje valt over het trainingsveld van NAC Breda. Het is donderdagmiddag, vier dagen na de pijnlijke 1-3 nederlaag tegen buurman Willem II. Trainer Robert Maaskaant geeft zijn troepen eerst met wat fysiek gestuur, daarna laat hij de bal rollen. De selectie is verdeeld in vier ploegen, die op een klein veld korte parities tegen elkaar spelen. Het tempo is hoog en de tactiek zijn scherp. Martijn Reuser is de smaakmaker. Het plezier valt van zijn gezicht af te lezen. De aanvaller lacht en dolt, maar poest intussen wel de ene na de andere fraaie actie uit zijn voeten. Met rechts krult hij een bal prachtig in de verre hoek, met links volleert hij snoelhard in de kruising. En hij probeert een spectaculaire omhaal. Die mislukt net. Het is mooi Reuser zo bezig te zien, gezien zijn ervaringen in het recente verleden. 'Dat was weer een lekker', zegt de Amsterdammer als hij van het veld stap. 'Ik geef niet tegenwoordig van elke training. Voetballen is weer een plezier.'

Enorme klap

From zero to hero, van hel naar hemel. De verhalen over zij die struikelde en weer opkrabbelde, zijn zo oud als de sport, maar ze blijven boeien. Sinds kort kan Martijn Reuser erover meepraten. Nog maar twaalf maanden geleden leidde hij in een nachtmerrie. Het begint allemaal zo mooi voor hem, als jonge belofte van Ajax. Op achttienjarige leeftijd debuteert hij in het eerste elftal. Twee jaar later viert hij het Amsterdamse succes in de Champions League mee, al is hij dan nog geen vaste waarde. Het seizoen erop lijkt de grote doorbraak nabij. Vanwege een zware blessure van Marc Overmars krijgt Reuser zijn kans als linksbuitend. Op die positie doet hij het goed, met zijn enthousiaste gestuif langs de krijtlijn. Reuser is een populaire jongen met een grote mond. Op 24 december 1995 breekt hij een been, thuis tegen NEC. Het hersteld duurt een jaar en hij zal nooit meer de oude worden. Reuser vertrekt bij Ajax en zoekt zijn heil bij Vitesse. In Arnhem kent hij pieken en dalen, met een eenmalige uitverkiezing voor het Nederlands elftal (13 maart 1998, Nederland-China 0-0 in Stadion Gelredome) als absoluut hoogtepunt.

De volgende halte is Ipswich Town. Op het Oost-Engelse platteland beleeft hij mooie jaren. Maar ja, dit is toch ook niet helemaal zoals hij het zich vroeger had voorgesteld. Ipswich is toch wat anders dan Real Madrid of AC Milan. Na vier jaar keert Reuser terug naar Nederland, naar Willem II. Ook in Tilburg presteert hij grilloig, onder meer door blessures heeft hij niet altijd een basisplaats. De glijbaan brengt hem naar RKC Waalwijk. In zijn eerste jaar bij de club degradeert hij naar de Jupiler League. Bij het begin van het nieuwe seizoen zit hij op de tribune. Het verval is compleet. Zijn dromen aan flarden, de hoop verloren. 'Ik wilde stoppen met voetbal', bekent Reuser. *Beleef*

'Toen ik bij RKC Waalwijk in het belofenteam moest spelen, werd ik gek'

het allemaal maar!, dacht ik. Spelen in de Eerste Divisie betekende al een enorme klap voor mij, maar toen ik ook nog eens met het belofenteam moest spelen, werd ik gek. Niet van die wedstrijdjes op zichzelf, maar puur van de situatie. Ik kon het allemaal even niet meer bevatten. Ik wilde nog wel, maar kon niet meer. Op de trainingen maakte ik nauwelijks nog een bal goed. Ik hunkerde ernaar weer eens een compliment te krijgen van de trainer. *Goede bal, Martijn*. Zo iets. Net als vroeger. Maar die woorden hoorde ik nooit meer. Alles zat tegen. Ik begon mezelf allerlei vragen te stellen. *Hoe heeft het zover kunnen komen? Wat doe ik hier?*

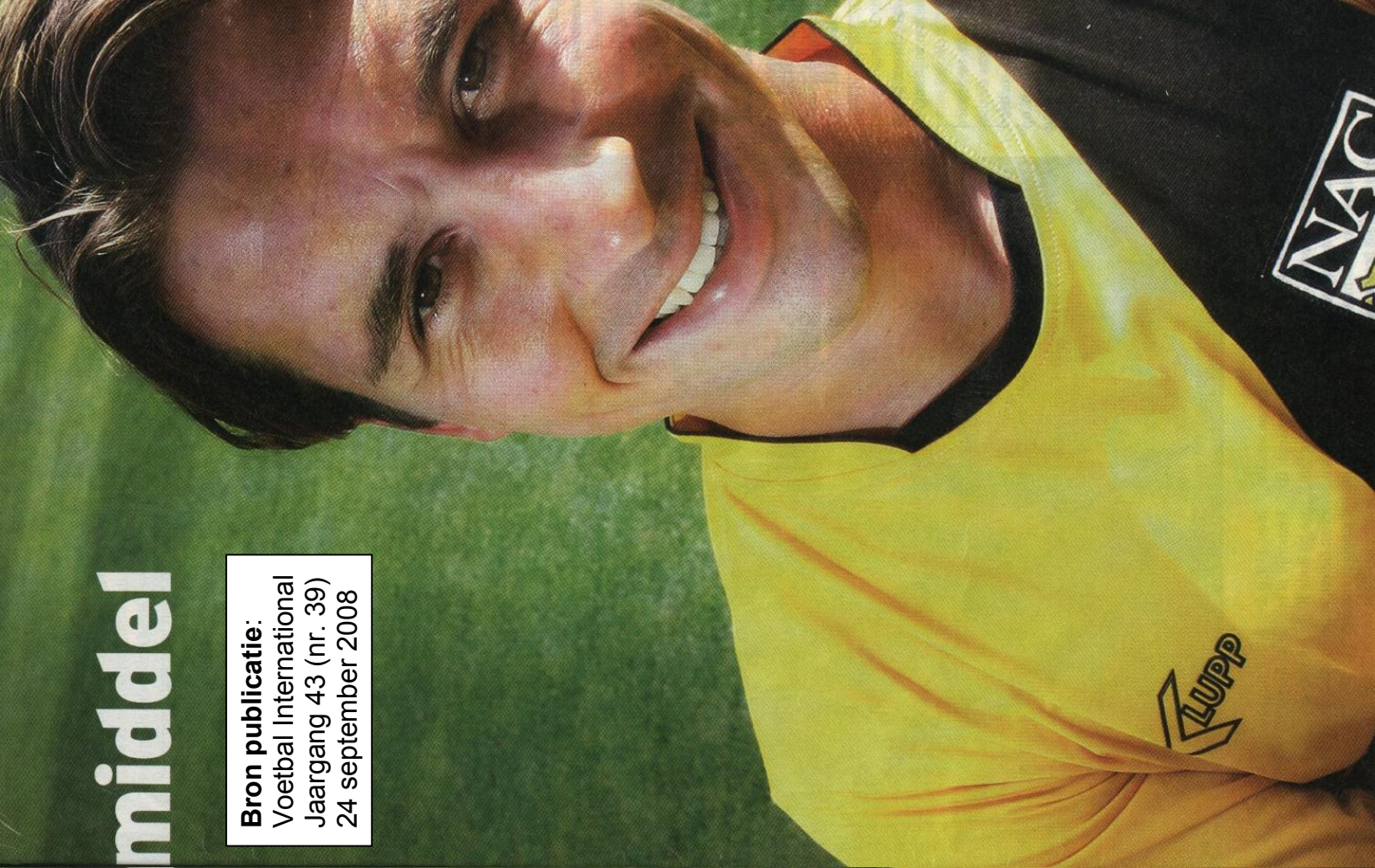
Reuser hoopt op verlossing in de vorm van een vertrek naar een grotere club. Maar de telefoon blijft pijnlijk stil. Het verstrijken van de transferdeadline ervaart hij als een nieuwe klap in zijn gezicht. 'Het was de druppel. Ik kon niet meer weg en besette dat ik veroordeeld was tot de Eerste Divisie. Toen wist ik dat het heel moeilijk zou worden voor mij. Ondanks mijn mooie contact en de wetenschap dat mijn loopbaan in mi-

neur zou eindigen, twijfelde ik of ik nog moest doorgaan. 'Thuis had ik er al veel over gesproken met mijn vriendin. Ik zat behoorlijk met mezelf in de knoop, was het plezier in het spelletje helemaal kwijt. Elke dag ging ik met de pest in mijn lijf naar Waalwijk. Ook privé werkten de frustraties door. Ik was niet meer de leukste thuis.'

Hij richt zich op een nieuw leven. 'Trainer worden, misschien is dat wel wat. En hij schrijft zich in voor de cursus Trainer/Coach 3. Dan herinnert hij zich een advies dat hij al vele malen kreeg tijdens zijn loopbaan. 'Ik trek veel op met de vrienden van mijn vriendin. Dat zijn allemaal jonge mensen die hebben gestudeerd. Ze staan buiten het voetbal en hebben een voor mij frisse blik op heel veel zaken. Tijdens etenstjes en avondjes-uit, besprak ik mijn problemen wel eens. Dan vertelde ik eentijd dat ik niet lekker in mijn vel zat, dat ik me klotte voelde. Daarop stelden ze voor dat ik contact ging zoeken met een psycholoog. Ze kenden iemand uit Rotterdam en daar hadden ze zelf allemaal heel prettige ervaringen mee. Lange tijd lachte ik daar alleen maar een beetje om. Het leek me niets, om mezelf bij iemand helemaal bloot te geven, en kon me niet voorstellen dat ik er beter van ging voetballen.'

Hij, de stoere voetballer, op consult bij een zielenknijper. 'Nee, dat sloeg nergens op. Toch besloot hij die gewaagde stap een jaar geleden te zetten. Een allerlaatste mogelijke lijn zijn loopbaan uit het moeras te tember ben ik gegaan. 'Tör het allerlaatste moment had ik mijn twijfels. Toen ik over de Van Brienenoordbrug reed, dacht ik nog: *Waar ben ik mee bezig? Dit heb ik toch niet nodig? Ik draal om!* Maar ik reed door. En zo stond ik ineens voor de gozer, Richard heet hij. Ik hoefde niet op een sofa te gaan liggen, maar we zaten gewoon tegenover elkaar. Heel normaal. En daarna ging het snel'. De psycholoog vertelt de voetballer dat hij is gespecialiseerd in de

Bron publicatie:
Voetbal International
Jaargang 43 (nr. 39)
24 september 2008

Gesteal-therapie, waarbij de bewustwording centraal staat. 'Wat het precies is, interesseert me eigenlijk geen reet, maar het werkt. Het was heftig. Heel confronterend, ik werd gedwongen in de spiegel te kijken. Soms schrok ik van wat ik zag. Ik werd helemaal ontleed: mijn karakter, mijn opvoeding, mijn normen en waarden... Alles lag zo maar bloot. De therapie ging diep, er kwamen heel veel emoties bij me los. Maar daardoor werd ik wel heel snel helder in mijn hoofd. Na die eerste keer ben ik, Richard blijven bezoeken. Al na twee weken voelde ik me een ander mens.'

IJskast

Het resultaat van de sessies is verbluffend. Reuser knooft zich terug in de basis van RKC Waalwijk en groeit al snel uit tot de aanjager van het elftal. Als een jonge hond draaft hij over de prairies van de Eerste Divisie. Hij speelt goed, gaat voorop in de strijd en is betrokken bij veel doelpunten. Aan het eind van het seizoen wordt hij uitgeroepen tot beste speler van RKC én van de Jupiler League. 'Ik dacht dat ik wel een beetje van de wereld was verdwaald, kwam nu aan. Ik voelde me sterker en fitter dan ooit. Voor veel mensen zal het mis-

'De therapie ging diep, er kwamen heel veel emoties bij me los. Maar daardoor werd ik wel heel snel helder in mijn hoofd'

schien raar klinken, maar dat was echt een gevolg van die therapie. De ijskast was van mijn rug, zo voelde het.'

Grote vraag is natuurlijk wat de ex-Ajacedan allemaal wel te horen kreeg tijdens de psychologische exercities in Rotterdam. Reuser deed naar eigen zeggen 'allerlei nieuwe inzichten' op tijdens de therapie. 'Ik leerde over de samenhang tussen lichaam en geest, bijvoorbeeld. En dat je voldoening niet uit anderen, maar uit jezelf moet halen. Ik moet me niet druk maken of ik wel of niet een compliment krijg voor een geslaagde actie. Als ik een goede bal speel, dan weet ik dat zelf ook wel. Piekeren over reacties van anderen is alleen maar overbodige ballast. Ook heb ik gebroeken met belemmerende eigenschappen. Dingen die ik meekreeg in de opleiding van Ajax, of in mijn opvoeding. Ik ben trots op mijn ouders en op wat ze me hebben geleerd, maar voor mij was het noodzakelijk afstand te nemen van sommige dingen. Thuis én bij Ajax leerde ik vroeger van mezelf af te blijven. Als ik werd aangevallen, moest ik meteen in de verdediging schieten. *Wie maakt mij wazig?* Kreeg ik kritiek, dan ging ik daar direct met een grote mond overheen. Nu heb ik dat af-

geleerd. Ik heb rust gevonden, evenwicht. Tijdens de therapie ging ik beseffen dat ik zelf de sleutel in handen had om mijn ellendige situatie te doorbreken. Als je elke ochtend in je auto stapt en denkt: *Gatverdamme, ik moet weer naar Waalwijk*, dan wordt het ook een vervelende dag. Je komt geen steek verder met negatieve gedachten. Veel beter kun je elke morgen denken: *Wat heerlijk!*

Martin Reuser: 'In het voetbalwereldje moet je altijd maar doen alsof je heel stoer bent.'

FOTO: HOLLANDE HOBBE

letje. Het is heerlijk te mogen voetballen, elke wedstrijd is een feest. Komende zondag spelen we bij Roda JC. In het verleden dacht ik dan wel eens: *Getver, naar Kerkrade*. Nu denk ik: *Lekker, laat maar komen!*

Het klinkt wat vreemd uitgeremd uit de mond van Reuser teksten te horen over onzekerheid en de druk van het spel. Hij presenteerde zich altijd

plaats van moeten. Dat is geen vrijbrief om er maar met de pet naar te gooien. Ik heb vorig jaar altijd keihard gewerkt en nu bij NAC doe ik ook elke dag mijn uiterste best. Ik knok voor mijn plaats en streef ernaar dat alle mensen in Breda mijn naam gaan scanderen in het stadion. Maar de druk, die ik vroeger voelde, is weg. Ik geniet nu meer dan ooit van het spel-

Martin Reuser is als RKC'er in 2006 toemalig ADO Den Haag-speler Ferrrie Boudie te snel af.

FOTO: ORANGE PICTURES

over van-alles-en-gooi-wat. Bij Ajax zat ik in dezelfde lichte als Patrick Kluyvert. Die stond echt in het leven van. *Kom maar op, ik doe het allemaal wel eventjes*. Ik niet. Altiid voelde ik die spanning. Randverschijnselen konden me volledig blokkeren. Een onschuldige opmerking van een trainer of teamenoot was genoeg om mij van slag te maken. Ik maakte mezelf helemaal gek, kon niet omgaan met teleurstelling. In mijn hoofd maakte ik van elke uiting van kritiek een *conspiracy theory*. Ik dacht vaak: *Iedereen is tegen mij*. Bij Vitesse had ik bijvoorbeeld veel moeite met trainer Herbert Neumann, hij had soms aanmerkingen die me totaal in de war brachten. En toen ik later terugkeerde bij Ajax zag Jan Wouters het niet in mij zitten. Ik draaide een uitstekende voorbereiding, maar daarna passeerde hij me voor het Amsterdams Tournament. Dat kon ik niet verkroppen en mijn prestaties leden eronder. Of die trainers nu gelijk hadden of niet is eigenlijk helemaal niet belangrijk. Ik had gewoon op mijn kwaliteiten moeten vertrouwen en me niet zo druk moeten maken om al het andere. Alles kropte ik op. Ik fokte mezelf op, wilde me veel te graag bewijzen. Steeds vaker kreeg ik last van de aanhechtingen tussen mijn spieren, een direct gevolg van al die spanning, al die frustraties. Na een mindere wedstrijd voelde ik me altijd enorm schuldig. Als we verloren, had ik het gedaan. Nu heb ik veel meer rust in mijn lijf. Vorige week speelde ik bijvoorbeeld niet gelukkig tegen Willem II. Mijn vrije trappen kwamen niet aan, dat soort dingen. Maar na de wedstrijd kon ik de knop meteen omzetten. *De volgende keer raak ik die ballen vast wel goed*. Ik durf nu ook gas terug te nemen als mijn lichaam daarom vraagt. Tijdens de afgelopen voorbereiding heb ik op een gegeven moment vijf dagen rust genomen.

Tien jaar geleden speelde Reuser zijn enige interland, in Arnhem tegen Ghana.

Had ik vroeger nooit gedurfd. Ik ging maar door, bang als ik was voor negatieve reacties.'

Machowereld

Vorig seizoen stuurde Reuser zijn auto gemiddeld eens per twee weken naar zijn therapeut in Rotterdam. Tegenwoordig is het contact minder intensief. 'Als ik me wat minder voel, dan zoek ik Richard op. Maar die momenten worden steeds schaarser. Ik heb nu de middelen in handen om mezelf te helpen. Ik herken dipses en herinner mezelf dan aan de lessen die ik heb geleerd. Dat gebeurt nog wel eens, hoor. Soms trap ik nog in het valletje, laat ik mezelf weer even gaan. Afgelopen zomer duurde het bijvoorbeeld erg lang voordat ik een nieuwe club had gevonden. Op een gegeven moment sloeg de twijfel toch weer toe. Voor het eerst in zestien jaar was ik werkloos, ik begon te piekeren en werd chagrijnig. Maar dat is ook niet zo gek, want een jaar is te kort om alle zwakheden uit je systeem te bannen. Soms denk ik: *Wat jammer dat ik zo laat aan de slag ben gegaan met een psycholoog*. Dat ik al die ogenschijnlijk logische dingen nu pas heb geleerd. Aan de andere kant ben ik blij dat ik de stap heb gezet. Als voetballer kan ik er misschien nog maar een paar jaar van profiteren, maar als mens kan ik hier de rest van mijn leven mee vooruit. De wereld die ik heb ontdekt, zal voor andere voetballers altijd verborgen blijven. Die gaan maar door met al hun onzekerheden. Maar je bent nooit te oud om te leren, weet ik nu uit ervaring. Wat dat betreft had ik al op jonge leeftijd een goed

'Ik ben een irritant mannetje'

Martin Reuser is zonder twijfel een van de meest uitgelieten voetballers op de Nederlandse velden. Waar hij ook komt, binnen de kortste keren wekt hij vijandige reacties op bij het publiek. Het went. 'Het gebeurt altijd en overal. Ik vind het mooi als ik die reacties oproep met mijn spel. Maar het gebeurt ook wel eens dat ze al beginnen te fluiten voordat ik een bal heb geraakt. Daar heb ik wel eens moeite mee. Maar vroeger was het niet anders. Als we met de jeugd van Ajax ergens speelden, dan was ik elke keer degene die werd uitgelopen. Hoe verklaart hij de ergernis die hij oproept? 'Ik doe er alles aan om te winnen. De boel opzweepen, tegenstanders sarren, praten met de scheidsrechter... Als ik toeschouwer zou zijn bij mijn eigen wedstrijd, dan zou ik ook denken: *Wat een vervelend ventje!* Op het veld zoek ik de grenzen op, niet eens bewust. Het zit in mij opgesloten. Ik ben gewoon een irritant mannetje. Dat leidt voor alle Reusers. Mijn vader had het, mijn ooms en mijn neven hadden het ook. Bullen het veld zijn we de rust zelve, maar als je ons ziet voetballen, dan denk je dat er bij ons een steekje los zit. Maar gemeen ben ik niet, ik heb nog nooit een rode kaart gekregen tijdens een officiële wedstrijd', hij grijnst. 'Op de Open Day van NAC kwam er een supporter naar me toe. Hij zei: "Ik vond je altijd een klootzak als je tegen ons speelde, maar ik ben erg blij dat je nu bij ons in het elftal staat". Vond ik een mooi compliment.'

voorbeld in Frank Rijkaard. Na zijn periode bij AC Milan leerde hij terug naar Ajax, met alle mogelijke prijzen achter zijn naam. Hij zag hoe alle jonge spelers in onze toernooialige selectie redelijk in staat waren met beide benen te passen en te schieten. Daarop nam Frank het initiatief zijn zwakkere been óók intensief te gaan trainen. En aan het eind van dat seizoen kon hij met zijn liniekerben zowaar heel goed uit de voeten. Dat vond ik inspirerend!

Toch zit er in de aartsconservatieve voetbalwereld een wezenlijk verschil tussen het bijspijkeren van een linkerbenen en het zoeken van hulp op psychisch gebied. Mental coaching krijgt weliswaar langzaam een steeds prominenter rol in de voetballerij, maar openheid van zaken blijft schaars. Weinig spelers durven openlijk te spreken over hun ervaringen met psychologen of andere gestelijke goeroes. Reuser is een uitzondering. 'De voetballerij is een machowereld, waarin

'Ik ben een beter mens geworden, en daardoor een betere voetballer'

geen plaats is voor zwaktes. Je moet je stoerder voordoen dan je bent, dat krijg je al op jonge leeftijd ingeprnt. Het is een doodzonde je kwetsbaar op te stellen. Twijfels en onzekerheden worden gewoon de kop ingedrukt. Dit zelfbescherming bouw je een muur om je heen, maar ik heb ervaren hoe bevrijdend het kan zijn die muur te doorbreken. In het begin wilde ik de hele wereld laten weten hoe fantastisch het is te praten met een specialist. Laten leek me dat wat oewdrevren. Als iemand me om advies vraagt, dan zal ik hem vertellen over mijn ervaringen. Dat ik dankzij psychologie een beter mens ben geworden, en daardoor een betere voetballer. En dan moet iedereen verder maar zijn eigen afweging maken. Ik weet wel dat de weg die ik heb gekozen niet voor iedereen zaligmakend zal zijn. Je moet ervoor openstaan.'

Het is moeilijk de vinger te leggen op de exacte invloed van psychische factoren op het lichamelijke functioneren. Reuser doet een poging: 'Ik schat dat voetbalprestaties voor zeker veertig procent worden bepaald door het mentale aspect. Pas als je vrij in je hoofd bent, ben je vrij op het veld. Met mentale begeleiding is het net als met gezond eten: uiteindelijk word je er sterker van. Het is niet meer dan een logische ontwikkeling dat de voetballerij steeds meer openstaat

ren mijn sessies met hem niet te vergelijken met de gesprekken die je normaal met iemand uit je omgeving voert. Het ging diep, héél diep. Zover ben ik nooit gegaan met mijn vriendin, hoewel we al dertien jaar bij elkaar zijn. Zij is echt een sociaal dier en probeerde me in het verleden vaak uit mijn moeras te trekken. Maar wát ze ook deed, dat lukte niet. Een psycholoog weet daarentegen precies op welke knoepjes hij moet drukken. Ook mijn vriendin is blij met het resultaat; voor haar ben ik nu een leuker persoon dan voorheen.'

Indienst van Witsesse dijpt Martijn Reuser in 1999 tussen de Ajacieden Peter Hoekstra en Kofi Mensah door.

en dat is mooi. De afgelopen tijd heb ik steeds meer bewondering gekregen voor de mensen die altijd zichzelf zijn gebleven in de voetballerij. John Feskens is zo iemand. D'n Betel, ooit een noeste werker op het middenveld van Willem II, NAC en Excelsior, is tegenwoordig trainer van Jong RKC Waalwijk. 'Een heel rustige, goeie vent. Altijd integer. Hij is een voorbeeld voor mij, iedereen praat louter positief over hem, ik hoop dat de mensen dat over mij óók doen.'

Efteling

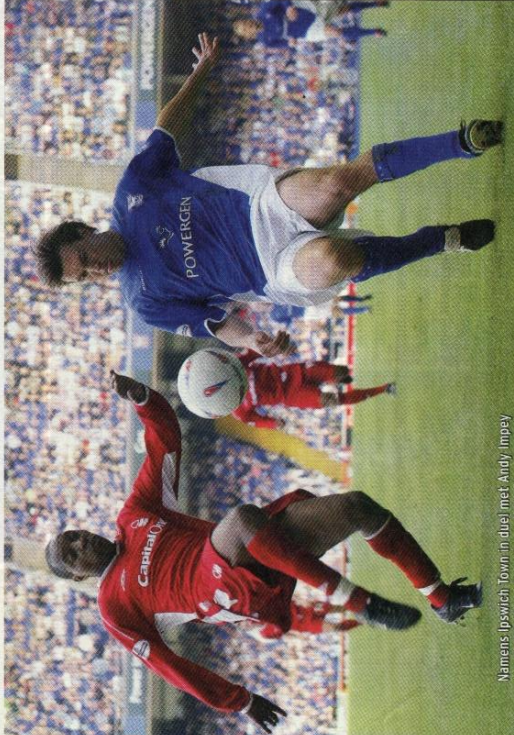
De middag is nagenoeg versierd, de bardames in het Rat Verleg. Stadion willen graag naar huis. Ze moeten nog heel even wachten, want Reuser is op dreuf. Hij wil verder vertellen over de mens die hij nu is. 'Ik ben veel emotioneler geworden. Dat heeft ook met de leeftijd te maken,

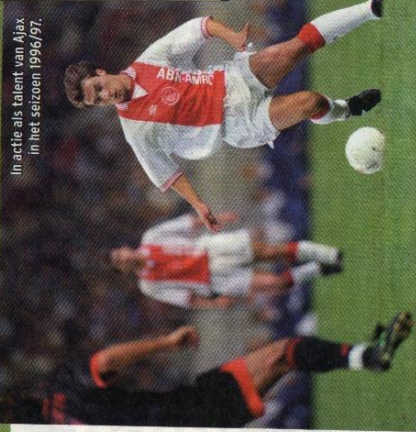
Verdediger Paul Beekmans van FC Den Bosch probeert in maart 2005 Willem II-speler Martijn Reuser af te stoppen.

Dit is wie ik ben, dit zijn de dingen waar het écht om gaat in het leven. Vijf jaar geleden had ik deze emoties nooit durven tonen. Vroeger was ik een schreuwertig manneke. Een wijsneus met een grote mond. Dat zit ook een beetje opgesloten in de stedeningen, helemaal in Amsterdam. En in de Ajax-opleiding worden die eigenschappen nog versterkt. Wij zijn de beste, dat gevoel. Ik heb eraan meegedaan, maar van binnen zat al die tijd een gevoelig manneke. Die komt nu naar buiten

FOTO: ACTION IMAGES

Namens Ipswich Town in duels met Andy Impsey van Nottingham Forest, april 2004.

In actie als talent van Ajax in het seizoen 1996/97.

FOTO: VOETBAL INTERNATIONAL

heel hard voor gewerkt, ben er trots op dat ik dit heb geflikt. Al zit je in een vak, blijf jecht! Ik was afgeschreven, letterlijk! Een journalist schreef het een jaar geleden nog in de krant. Diezelfde vent schreef een half jaar later trouwens hoe belangrijk ik was voor RKC. Zo snel kan het gaan. Dit seizoen wil ik constant en waardevol zijn voor NAC. Garanties heb ik niet, maar de voorwaarden te presteren zijn voor mij nu in orde. Ik probeer zo veel mogelijk te genieten en maak me niet meer druk over zaken waar ik toch niets aan kan veranderen. Of ik wél of geen basisplaats heb bijvoorbeeld. Verloren energie. Ik doe gewoon mijn best en dan zie ik voor elke wedstrijd wel of de trainer me opstelt.'

'Hij kan een voorbeeld zijn voor veel voetballers'

Bij NAC Breda speelt Martijn Reuser voor de tweede keer onder trainer Robert Maaskant. Eerder werkten de twee samen bij Willem II. De coach onderkent de transformatie van de voetballer. 'Ik heb de afgelopen jaren regelmatig contact gehouden met Martijn, daarvoor heb ik hem geleidelijk zien veranderen', reageert Maaskant. Maar als ik nu terugdenk aan hoe hij bij Willem II was, dan is er een duidelijk verschil. Destijds ontlofte hij heel snel, was hij altijd druk in woord en gebaar. Nu is hij rustiger, evenwichtiger. En als hij nog eens de fout in gaat, dan hoeft ik hem maar heel even aan te spreken en hij weet genoeg. 'Je kunt een ander de pestpokken scheiden en je kunt de hele tijd met je hoofd schudden na een verkeerde bal, maar daar wordt niemand beter van. Dat ziet hij nu ook in. Heeft met ouder worden te maken, maar daarnaast heeft Martijn baat gehad bij een psycholoog. Hij is daar open over en dat is goed. Reuser kan een voorbeeld zijn voor veel andere voetballers. Je moet mental coaching niet belangrijker maken dan het is, maar het is een wezenlijk onderdeel van het voetbal. In andere sporten word je uitgelachen als je geen gebruikmaakt van mentale begeleiding, maar in het voetbal is het altijd een ondergeschoven kindje geweest. Gelukkig ontstaat er nu steeds meer openheid en acceptatie. Het verhaal van Martijn kan daaraan bijdragen.'

'Pas als je vrij in je hoofd bent, ben je ook vrij op het veld'

Drie dagen later speelt hij weer een sterke partij voor NAC, dat met 3-0 wint bij Roda JC. De Amsterdammer ploeg over het hele middenveld, wint zijn duels en strooit met slimme passies. Wat niemand – hijzelf nog wel het minst – een jaar geleden nog voor mogelijk held, is bewaard gebleven: Reuser is begonnen aan een tweede jeugd. In de herfst van zijn loopbaan is het zomaar lente geworden.

Mijn voordeel is dat ik een laatste beent, altijd geweest. Ik was overal laat bij: school, uitgaan, vriendinnen. Ik kreeg ook pas heel laat haar op mijn borst... Hij beschouwt zijn transfer naar NAC als de ultieme beloning voor zijn ontwikkeling. 'Want de psycholoog heeft me dan goed geholpen, uiteindelijk heb ik het zelf moeten doen. Ik heb hier

Als hij straks omkijkt naar zijn carrière, dan zal hij tevreden zijn. Het grote talent dat meniggen hem al die jaren geleden toedichtte, is er nooit helemaal uitgekomen, maar daarover tobt hij niet meer. 'Veel mensen kunnen alleen maar dromen van een loopbaan zoals de mijne. Natuurlijk had het allemaal nog beter gekund, maar óók slechter. Ik ben al zestien jaar prof, heb op Wembley gespeeld én gescornd, heb het Nederlands elftal gehaald, speelde in de Premier League en draai

denk ik. Als ik *Sportloos* op tv zie, dan moet ik janken. Ook de alledaagse dingen kunnen me enorm raken. Met mijn zoon zie ik de Efteling gaan bijvoorbeld.' Hij schiet vol. 'Wat hou ik veel van hem! Mijn zoon... Wat is het leven mooi. Tjonge, wat ben ik een lullette, hé? excuseert hij zich lachend. 'Maar ik schaaam me nergens voor. Ik wil geen stomme interviews geven over 4-4-2 of 4-3-3, het kan me allemaal gestolen worden.

ook steeds vluchtiger. We rennen van verplichting naar verplichting. Auto in, auto uit. Iedereen heeft haast. Voor de gesprekken die je eigenlijk zou moeten voeren met familie en vrienden, is geen tijd meer. Als je elkaar ziet, dan gaat het vaak van: *Blablabla*. Kortom, die praatjes gaan nergens meer over. Ze hebben geen diepte. Maar elk mens heeft een uitlaatklep nodig, anders gaat het mis. Ik kon mijn verhaal kwijt bij Richard. Al wa-